

ШЕТЕЛДІК ИНКЛЮЗИВТІ МЕКТЕПТЕ ОҚЫТУ ҮДЕРІСІН ТЕХНОЛОГИЯЛАНДЫРУ**Еркебулан Адель Еркебуланқызы**

студенті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, ҚР, Қарағанды қ.

Аманбекова Акнур Балтабайқызы

научный руководитель, Академик Е. А. Бөкетов атындағы арнайы және инклюзивті білім беру кафедрасының оқытушысы, ҚР, Қарағанды қ.

Аңдатпа. Бұл мақалада ұйымдық және инклюзивті тәсілді жүзеге асыруда қолданылатын педагогикалық технологиялар оқытуда бейімделу әдістері де ұсынылады, ұсынылады мүгедектер мен мүгедектерді оқыту, бағдарламаны егжей-тегжейлі талдау және әдістемелік инклюзивті білім беру ортасын қамтамасыз ету, бойынша ұсыныстар білім берудегі оқу үдерісін тиімді технологияландыру оқытуға инклюзивті тәсілді енгізетін ұйымдар және егжей-тегжейлі студенттермен жұмыс істеуге арналған арнайы құралдарға аналитикалық шолу мүгедектер мен мүгедектер.

Түйін сөздер: инклюзивті білім беру, инклюзивті білім беру, мүгедектер, мүмкіндігі шектеулі тұлға, педагогикалық технология, технологияландыру, бейімдеу әдісі, Студент.

Кіріспе

Қазіргі таңда Ресей Федерациясы білім беру жүйесін жаһандық трансформациялаушы елдердің қатарына кіреді. Бұл трансформацияның негізгі бағыты – білім беру үдерісін технологияландыру. Мұндай өзгерістің мақсаты – бір мезгілде білім сапасын арттырып, оқу нәтижелеріне жетудің қаржылық шығындарын азайту.

Технологиямен қамтылған білім беру нәтижесі тек оқу пәнінің мазмұнын меңгерумен шектелмей, сонымен қатар әрекет ету тәсілдерін, адамгершілік құндылықтарды және тиімді қарым-қатынас орнатуды да қамтиды [1, б. 36]. Заманауи білім берудегі тағы бір маңызды тенденция – инклюзивті оқытудың қарқынды енгізілуі мен орнығуы, бұл жалпы және кәсіптік білім беру салаларында да көрініс табуда. Бұл үрдіс білім беру кеңістігінің әртүрлі қажеттіліктері мен ерекшеліктері бар (оның ішінде арнайы білім беру қажеттілігі бар) студенттер үшін теңдей ашық болуын қамтамасыз етеді. Мұндай оқушылар оқу материалын қабылдау қарқыны, көлемі мен тереңдігі бойынша өзгешеленеді [4, б. 2–3]

Инклюзивті білім беру – бұл әр оқушының жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, оны оқу-тәрбие процесіне толықтай қатыстыру және оның білім алу құқығын қамтамасыз ету. Бұл тәсіл әр оқушының ерекше қажеттіліктеріне сай жеке оқу бағдарламасын бейімдеуді талап етеді [3, б. 35–39].

Инклюзивті білім беру арнайы технологияларсыз жүзеге аспайды. Мұндай технологиялар екі топқа бөлінеді: ұйымдастырушылық және педагогикалық. Ұйымдастырушылық технологиялар инклюзивті процестің құрылымдық кезеңдерін қамтиды: бағдарламалау, құрылымдық бөлімшелер арасындағы өзара әрекеттестікті ұйымдастыру, қолжетімді әрі кедергісіз орта құру.

Білім беру ұйымдарында ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды оқыту үшін қолайлы жағдай жасалуы тиіс. Ғимараттар пандустармен, көтергіштермен, тактильді бағыттаушы элементтермен, нашар көретіндерге арналған жолақтармен және бейімделген санитарлық тораптармен жабдықталуы қажет. Сонымен қатар, арнайы кабинеттерде түрлі қажеттіліктері бар оқушыларға арналған техникалық құралдар болуы тиіс: Дыбыс өрісінің жүйесі – есту қабілеті бұзылған оқушылармен сабақ жүргізуге арналған микрофонмен жабдықталған жүйе; Портативті индукциялық жүйе – жоғары шу жағдайында есту аппаратын қолданушылар үшін байланыс құралдары; Үлкен батырмалы компьютерлік басқару тетіктері – қозғалыс функциясы бұзылған оқушылар үшін; Оқу құрылғылары – көру қабілеті төмен оқушыларға арналған баспа мәтінін дыбыстық форматта оқу құрылғылары; Арнайы пернетақта – нашар көретіндерге арналған үлкен және ашық түсті пернелері бар; Ұлғайтқыш құрылғы – алыстағы объектілермен жұмыс істеуге арналған, экрандағы бейнені үлкейтуге мүмкіндік береді; Сымсыз қабылдағыштар – дыбыс қабылдауды жеңілдетеді; Бағдарламалық-аппараттық кешен – көру және есту қабілеті бұзылған оқушыларға арналған, сөйлеу синтезін және экранға қол жеткізуді қамтамасыз етеді; Гарнитуралар – оқыту процесінде дыбыстық байланыс үшін; Бейімделген үстелдер – тірек-қимыл аппараты бұзылған, оның ішінде церебральды сал ауруы бар балаларға арналған [5]. Инклюзивті білім берудің басты мақсаты – әр баланың өмірлік кеңістігін кеңейту арқылы оның әлеуетін ашу және кәсіби бағдарын айқындау [2, б. 34].

Білім беру технологияларын таңдағанда оқушының денсаулығындағы ауытқулардың түрі мен сипаты маңызды рөл атқарады. Оқыту үдерісіне қатысатын білім алушылар үшін арнайы ақпараттық-коммуникациялық құрылғылар мен бейімделген оқу бағдарламалары қолданылады: Көру қабілеті бұзылған оқушылар үшін – оқулықтар үлкейтілген шрифтпен, электронды нұсқада, дыбыстық файлмен немесе Брайль қарпімен ұсынылады (қажет болса);

Есту қабілеті бұзылған оқушылар үшін – ақпарат баспа және электронды түрде беріледі; Тірек-қимыл аппараты бұзылған оқушылар үшін – материалдар баспа және электронды форматта, қажет жағдайда аудио түрінде дайындалады. Инклюзивті білім беруді сапалы енгізу үшін білім беру мекемелері кешенді психологиялық-педагогикалық және медициналық-әлеуметтік қолдау жүйесін құруы тиіс.

Қорытынды

Инклюзивті білім беру жүйесін технологияландыру – ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларға тең мүмкіндік жасауға бағытталған тиімді әдіс. Шетелдік тәжірибе көрсеткендей, арнайы техникалық құралдар мен педагогикалық технологияларды қолдану оқушылардың оқу үдерісіне белсенді қатысуын қамтамасыз етеді. Бұл бағыт инклюзивті қоғам қалыптастыруға жол ашады және әрбір оқушының әлеуетін дамытуға ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Беспалько В.П. Бағдарламаланған оқыту [Мәтін]: Дидактикалық негіздері. – М.: Жоғары. Мектеп, 1970. – 300 б.
2. Силантьева Т.А. Инклюзивті білім беру – өзгерту жолы ретінде қоғам // Инклюзивті білім беру: нәтижелер, тәжірибе және перспективалар [Мәтін]: III Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағы / Ред. С.В. Алехина. – М.: МГППУ, 2015. – 96-б
3. Егоров П.Р. Инклюзивті білім берудегі теориялық тәсілдер Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар [Мәтін] // Теория және практика Әлеуметтік даму. – 2012. - № 3. – 35–39 б.
4. Хитрюк В.В. Болашаққа инклюзивті дайындықты қалыптастыру Жоғары оқу орындарындағы оқытушылар [Мәтін]: - Калининград: IKBFU, 2016 ж. – 5 б.
5. ГОСТ Р 51079-2006 (ИСО 9999:2002) «Техникалық құралдар Мүгедектерді оңалту» [Электрондық Ресурс]. – Кіру режимі: <http://docs.cntd.ru/document/1200045259>

